

2021

INSTROOMONTWIKKELING

INHOUD

	ALGEMEEN	-----	03
	BESCHERMING	-----	04
	GEZAG EN ONGANG	-----	06
	ASAA	-----	07
	STRAFZAKEN	-----	10
	SCHOOLVERZUIM	-----	12
	TAAKSTRAFFEN	-----	14

1 ALGEMEEN

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) geeft een zo goed mogelijk inzicht in de instroom. In deze rapportage kijken we wat de redenen achter een hoge of juist lage instroom kunnen zijn. We hebben de instroom op zes typen onderzoek geanalyseerd: Bescherming, Gezag en Omgang, ASAA, strafzaken, Schoolverzuim en Taakstraffen.

Demografische ontwikkelingen van invloed op de instroom bij de RvdK in het algemeen

Op 1 januari 2021 waren er in Nederland 3.331.222 kinderen tussen 0 en 18 jaar. Het aantal kinderen van 0 tot 4 jaar is sinds 2016 onder de 700.000.

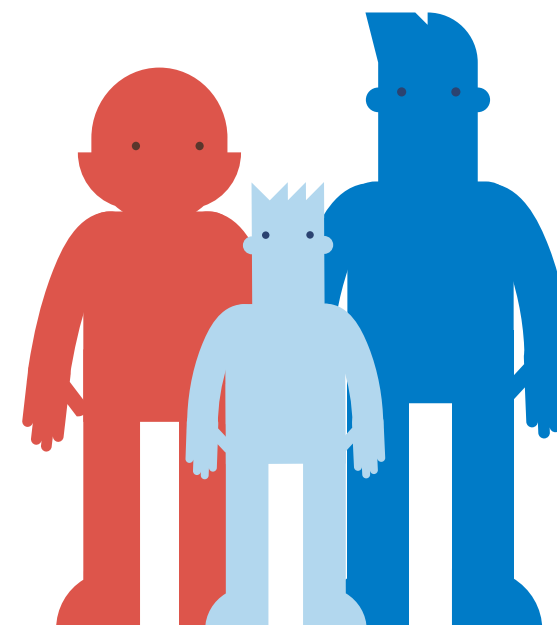
Sinds 2006 neemt het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd (4 tot 12 jaar) af. Pas rond 2025 wordt een toename van het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd verwacht, samenhangend met de toename van het aantal geboorten in de jaren daarvoor.

Ook het aantal kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar neemt nog steeds licht af. Op 1 januari 2021 waren dat er ruim 10.000 minder dan op 1 januari 2020.

AANTAL KINDEREN VAN 0 T/M 17 JAAR (3 GROEPEN) IN NEDERLAND OP 1 JANUARI VAN ELK JAAR

	2019	2020	2021
Inwoners 0 t/m 3 jaar	687.237	686.685	681.662
Inwoners 4 t/m 11 jaar	1.472.970	1.467.992	1.457.912
Inwoners 12 t/m 17 jaar	1.197.548	1.182.568	1.171.648
Totaal (0 t/m 17 jaar)	3.357.755	3.337.245	3.311.222
Inwoners Totaal	17.282.163	17.407.585	17.475.415

Bron: CBS jeugdmonitor 2021

BESCHERMING

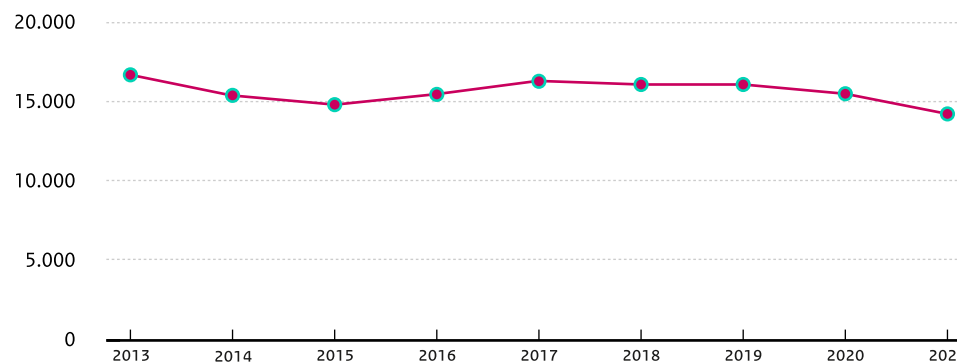
Als er binnen een gezin problemen zijn, kan een gezin hulp hebben ingeschakeld van mensen uit hun sociale netwerk of van professionele instanties. Maar soms zijn de omstandigheden van een kind en zijn gezin zo zorgelijk dat deze hulp niet (meer) voldoende is. Dan komt de ontwikkeling van een kind ernstig in gevaar. Als dat het geval is, wordt de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) ingeschakeld. De RvdK onderzoekt dan of een **kinderbeschermingsmaatregel** nodig is.

Ontwikkeling instroom • In 2021 daalde het aantal meldingen bij de RvdK voor een onderzoek naar een kindbeschermingsmaatregel, oftewel de instroom opvoedingsproblemen. Ook in 2020 en de jaren daarvoor nam het aantal onderzoeken (licht) af. Het zou kunnen dat de coronacrisis invloed heeft gehad op de instroom in 2020 en 2021. Dat is echter niet goed te duiden.

De RvdK vraagt in ongeveer **71%** van de onderzoeken om een kindbeschermingsmaatregel. Dit percentage is vanaf 2018 vrijwel gelijk gebleven. Vanaf 2015 vraagt de RvdK in meer dan 20% van de gevallen om een machtiging uithuisplaatsing. In de voorgaande jaren lag dit rond de 15%. Een verzoek tot uithuisplaatsing wijst op ernstiger problematiek. Alleen in 2020 lag het percentage uithuisplaatsingen wat lager dan in de jaren ervoor. Dat heeft mogelijk te maken met de coronacrisis. In 2021 is het aandeel weer hoger.

De RvdK vroeg in 2021 minder vaak om gezagsbeëindiging, zowel in absolute aantallen als relatief.

INSTROOM OPVOEDINGSPROBLEMEN

BESCHERMING

Ambtshalve onderzoeken • De RvdK kan zelf een beschermingsonderzoek starten als uit een ander onderzoek blijkt dat er mogelijk een bedreiging is voor een kind/kinderen. Dit heet een ambtshalve onderzoek. Een ambtshalve onderzoek kan voortkomen uit een ander beschermingsonderzoek, uit een onderzoek naar gezag en omgang (G&O) of uit een strafonderzoek.

Uit onderzoeken G&O komen relatief vaak ambtshalve onderzoeken voort. Dit heeft mogelijk te maken met de stijging van het aantal problematische scheidingen, waardoor raadsonderzoekers vaker een bedreiging voor de ontwikkeling van het kind signaleren.

In 2021 leidde **24%** van de onderzoeken G&O tot een ambtshalve beschermingsonderzoek. In **78%** van de ambtshalve zaken heeft de RvdK daadwerkelijk een kindbeschermingsmaatregel gevraagd.

Door de jaren heen is het aantal ambtshalve onderzoeken vanuit bescherming afgenomen. Dat komt mogelijk doordat steeds vaker direct alle kinderen van een gezin voor het beschermingsonderzoek worden gemeld. Veel ambtshalve onderzoeken vanuit bescherming gaan om niet-gemelde broertjes en zusjes (soms nog ongebornen). In ongeveer de helft van deze gevallen vraagt de RvdK om een kindbeschermingsmaatregel.

Een klein deel van de ambtshalve onderzoeken komt voort uit strafonderzoeken. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de leeftijdscategorie: sinds 2015 betreft het grootste deel van de strafonderzoeken jongeren van 16+. In 2021 heeft de RvdK in **60%** van de gevallen een kindbeschermingsmaatregel gevraagd.

GEZAG EN OMGANG

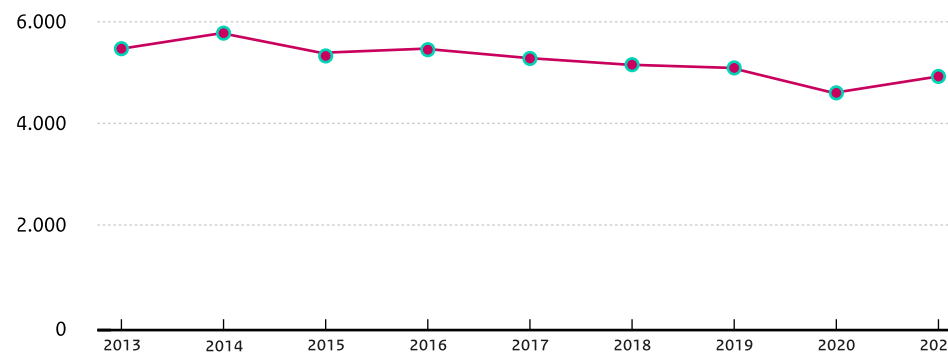
Als ouders er bij een scheiding niet uitkomen hoe zij samen de verantwoordelijkheid voor hun kinderen nemen, kunnen zij de rechter verzoeken om een beslissing. De rechter kan de RvdK vragen advies te geven op basis van onderzoek. De RvdK voert dan een gezag- en omgangsonderzoek (G&O) uit.

Ontwikkeling instroom • In 2021 was de instroom 6% hoger dan in 2020. In 2020 daalde de instroom sterker dan in eerdere jaren vanwege de coronacrisis. De instroom in 2021 lijkt het patroon van de jaren ervoor te volgen: als we 2020 buiten beschouwing laten, zien we een gelijkmatige lichte daling vanaf 2014.

De daling vanaf 2014 komt mogelijk mede door samenwerkingsprogramma's die erop gericht zijn om problematische scheidingen te voorkomen en oplossingen te vinden zonder onderzoek van de RvdK. Een voorbeeld van een programma dat de instroom moet verlagen, is 'Scheiden zonder schade' van het ministerie van JenV, het ministerie van VWS en de VNG (vanaf april 2018).

In 2021 zijn alle regio's gestart met het zogenaamde Uniform Hulpaanbod (UHA), waarover de rechtbank, gemeenten en de RvdK afspraken hebben gemaakt. Een wenselijke uitkomst is dat de rechter alleen naar de RvdK verwijst als het hulptraject geen succes heeft.

INSTROOM GEZAG & OMGANGSONDERZOEK

De afkorting ASAA staat voor onderzoeken op het gebied van Afstand, Screening (tbv het opnemen van een pleegkind of een (buitenlands) kind ter adoptie), Adoptieverzoeken en Afstamming. Het aantal onderzoeken per onderdeel staat in onderstaande tabel. Op de volgende pagina's lichten we de cijfers toe.

INSTROOM ONDERZOEKEN ASAA

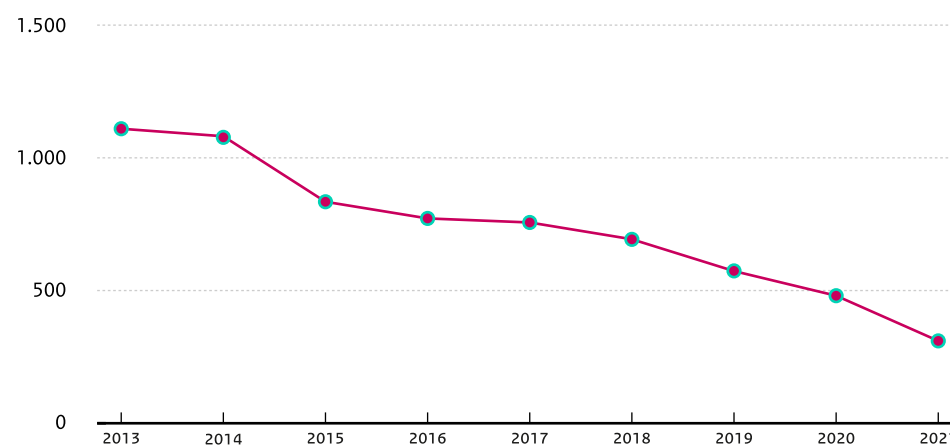
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Afstand meerderjarige moeder</i>	40	48	48	66	63	52	45	41	35
<i>Afstand minderjarige moeder</i>	12	6	2	3	7	4	4	8	0
<i>Opname -btl.- kind ter adoptie</i>	1.114	1.085	833	769	759	698	577	484	307
<i>Screening pleeggezin</i>	724	656	707	809	713	638	622	911	814
<i>Screening inf. netwerkgezin</i>								50	334
<i>Adoptieverzoek</i>	292	222	228	207	153	169	175	146	217
<i>Afstammingsvragen</i>	110	87	96	85	97	123	161	205	181
Totaal	2.292	2.104	1.914	1.939	1.792	1.684	1.584	1.845	1.888

Afstand • Bij onderzoeken over afstand gaat het om moeders die afstand doen van hun baby. De RvdK maakt daarbij een onderscheid tussen meerderjarige en minderjarige moeders. De instroom van afstandszaken bij minderjarige moeders is gemiddeld minder dan 10 per jaar. Het aantal afstandszaken bij meerderjarige moeders daalt sinds 2017. Verschillende factoren kunnen invloed hebben op de instroom, zoals de mogelijkheid om anoniem afstand te doen en ontwikkelingen rond draagmoederschap.

Screening voor adoptie van een (buitenlands) kind • De instroom voor Screening opname (buitenlands) kind ter adoptie neemt gestaag af sinds 2007. Dat komt doordat wereldwijd steeds minder kinderen uit zendende landen voor adoptie in aanmerking komen. Dit heeft ook grote wachttijden voor aspirant-adoptiefouders tot gevolg. Bovendien is interlandelijke adoptie vanaf 8 februari 2021 opgeschort vanwege het rapport van de Commissie Onderzoek Interlandelijke Adoptie (Commissie Joustra). De RvdK doet tijdens de opschorting geen zogenaamde screening beginseltoestemming meer. Onderzoeken voor aanpassing of verlenging van beginseltoestemmingen lopen tijdens de opschorting nog wel door.

INSTROOM SCREENING OPNAME (BUITENLANDS) KIND TER ADOPTIE

ASAA

Screening pleeggezin • De RvdK screent (aspirant-)pleeggezinnen voor de afgifte van een Verklaring van geen bezwaar (VGB). De screening bestaat in ieder geval uit het raadplegen van Justitiële documentatie en het informatiesysteem van de RvdK. Het aantal screenings was in 2021 lager dan in 2020. De RvdK vond voor **74%** van de pleeggezinnen geen bezwarende gegevens in de systemen en hoefde daarom geen aanvullend onderzoek te doen. Bij de overige 26% was wel onderzoek nodig.

De RvdK kan in een beschermingsonderzoek de situatie aantreffen dat een kind (tijdelijk) in een ander gezin verblijft binnen het eigen netwerk. De RvdK screent dan de veiligheid binnen dat informele netwerkgezin. Sinds 2020 houdt de RvdK de screenings van informele netwerkgezinnen apart bij. In 2021 nam het aantal geregistreerde screenings toe.

Adoptie • Een Nederlandse of buitenlandse rechter kan de RvdK vragen een verzoek tot adoptie te onderzoeken. Dit kan ook gaan om stiefouderadoptie. In 2021 is het aantal onderzoeken toegenomen. Dat komt voor een beperkt deel door een groter aantal draagmoederzaken. Andere oorzaken zijn niet duidelijk aanwijsbaar.

Afstammingsvragen • Elk kind heeft recht om te weten van wie het afstamt. Dat staat in het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind. Kinderen die informatie willen over hun biologische ouders, kunnen terecht bij de RvdK. Dat geldt ook voor ouders die informatie willen over een kind dat zij hebben afgestaan. De RvdK bekijkt of de informatie beschikbaar is, en welke informatie het kind of de ouder mag bekijken.

In 2021 nam het aantal afstammingsvragen af, terwijl het in de voorgaande jaren juist was gestegen. De RvdK had ook in 2021 een toename verwacht, omdat er veel aandacht was voor misstanden rond interlandelijke adoptie en voor (de rol van de Nederlandse overheid bij) afstandszaken in de jaren '50-'80. Mogelijk heeft corona een rol gespeeld bij de afname, omdat het daardoor moeilijker was om dossiers fysiek in te zien.

STRAFZAKEN

De RvdK adviseert het Openbaar Ministerie en de Rechtbank over de eventuele straf/hulpverlening voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een strafbaar feit hebben gepleegd. In het kader van adolescentenstrafrecht adviseert de RvdK soms ook over jongeren tussen 18 en 23 jaar.

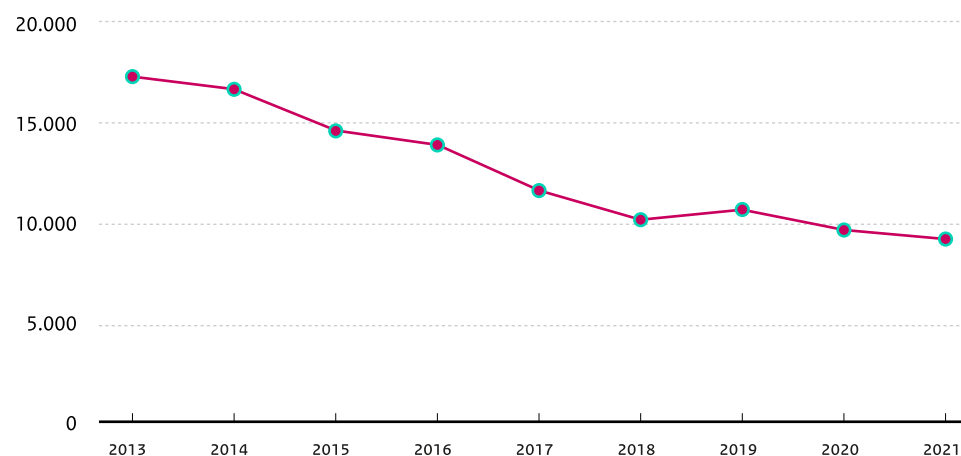
Ontwikkeling instroom • De totale instroom in 2021 is 3% lager dan in 2020. De instroom was in 2020 lager dan in 2019 door de coronamaatregelen. Ook in 2021 was nog sprake van coronamaatregelen. Duiding van de ontwikkeling is daarom niet goed mogelijk.

Sinds 2012 voert de politie een preselectie uit waardoor niet langer alle processen-verbaal bij de RvdK komen voor onderzoek. Sinds de start van de aanpak Zorgvuldig, Snel en Maatwerk (ZSM) in 2013 is ook een sterkere daling van de instroom zichtbaar. Aansluiting van HALT bij de ZSM-partners in 2018, en het contextgerichte werken binnen ZSM heeft als doel dat nog minder jongeren (onnodig) in het strafrecht terecht komen.

Toch leek vanaf eind 2018 de jarenlange daling van de instroom aan strafzaken te eindigen. De RvdK, Politie en OM zagen deze trendbreuk. In 2020 en 2021 daalde het aantal zaken echter weer, mogelijk mede als gevolg van de coronamaatregelen.

Het werk van de RvdK in het jeugdstrafrecht concentreert zich steeds meer op onderzoek bij jongeren die verdacht worden van een ernstig strafbaar feit. Deze onderzoeken zijn vaak complex vanwege de ernst van het delict en multi-problematiek. Het aantal onderzoeken waarbij geweld aan de orde is, is met 7% toegenomen tussen 2018 en 2020. Dat bleek uit intern onderzoek dat de RvdK in 2021 deed.

INSTROOM STRAFZAKEN (EXCL. SVZ)

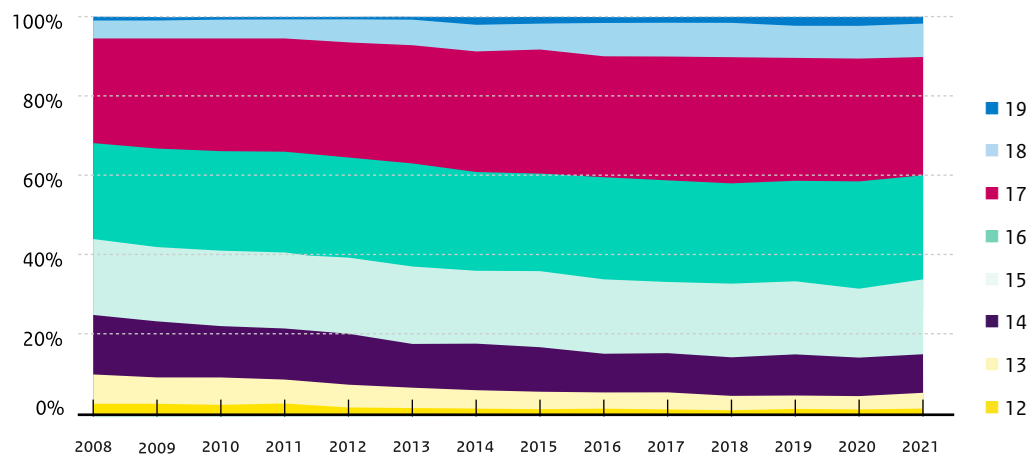

STRAFZAKEN

Leeftijdsonwikkeling • De RvdK ziet relatief steeds minder jonge tieners in strafzaken. Ongeveer tweederde van de strafzaken gaat over jongeren van 16 jaar of ouder; in 2008 was dat nog 55%. In ruim 40% van de gevallen is de jongere zelfs 17 jaar of ouder (31% in 2008). Het aandeel kinderen jonger dan 14 jaar is gedaald van 10% in 2008 naar rond de 5% sinds 2016.

INSTROOM 2008-2020 PER LEEFTIJDSCATEGORIE

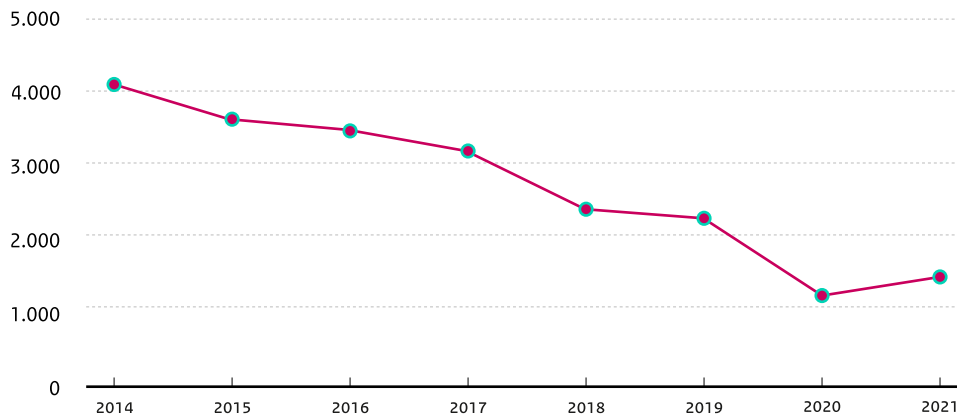

SCHOOLVERZUIM

In Nederland moeten kinderen naar school tot hun 18e verjaardag of tot ze een diploma hebben voor havo, vwo of mbo niveau 2, 3, of 4. Als een jongere veel spijbelt, probeert de leerplichtambtenaar samen met de jongere en eventuele hulpverlening een oplossing te vinden. Als dat niet lukt, kan de leerplichtambtenaar een proces-verbaal indienen bij het OM. De RvdK doet dan onderzoek en adviseert het OM over de straf of hulp die het beste past.

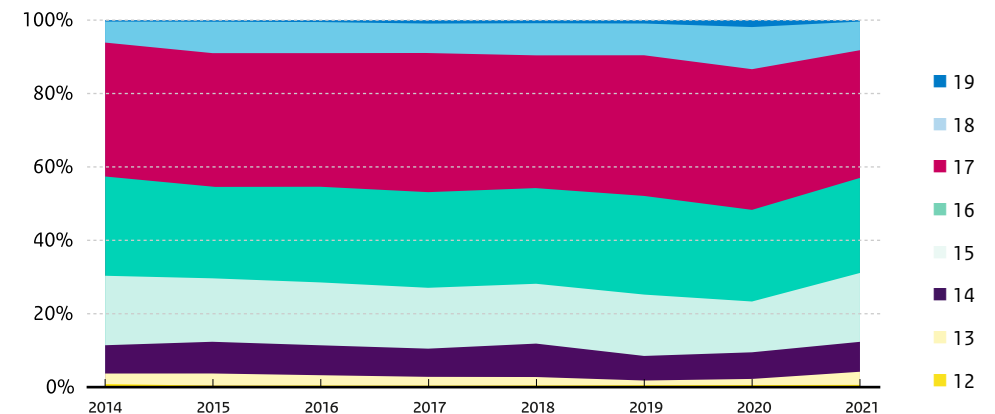
Ontwikkeling instroom • Sinds 2014 daalt het aantal onderzoeken schoolverzuim. In 2020 was de daling sterk door de coronacrisis: scholen waren in deze periode niet verplicht verzuim te melden. Bovendien waren scholen een deel van het jaar gesloten. In 2021 heeft de instroom zich iets hersteld.

INSTROOM ONDERZOEKEN SCHOOLVERZUIM

In 2021 ging **69%** van de onderzoeken schoolverzuim over jongeren van 16 jaar en ouder. Naar kinderen van 12 jaar doet de RvdK al jaren nog nauwelijks onderzoek. Ook het aantal onderzoeken bij 13-jarigen is laag.

INSTROOM SCHOOLVERZUIM PER LEEFTIJDSCATEGORIE

SCHOOLVERZUIM

Bij het denken over schoolverzuim als een bedreiging voor de ontwikkeling past een zorggerichte insteek beter dan een strafgerichte. Dit geldt voor jongere tieners nog meer dan voor oudere, voor wie een strafrechtelijke reactie vaker passend kan zijn. Daarom doet de RvdK weinig onderzoek bij jonge tieners.

Kinderbeschermingsmaatregel vanuit schoolverzuim • Van alle onderzoeken schoolverzuim leidde 2% in 2021 tot een beschermingsonderzoek. Dit is een verdere daling ten opzichte van de jaren ervoor. De daling komt mogelijk mede door de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). Met de MAS zetten de RvdK en ketenpartners sinds 2017 in op preventie en vrijwillige (jeugd)hulp bij achterliggende problematiek rond schoolverzuim. Daarnaast is van invloed dat schoolverzuim relatief vaak gaat over jongeren van 16 jaar en ouder. Een beschermingsonderzoek starten ligt minder voor de hand in deze leeftijdscategorie, omdat dan nog maar voor een relatief korte periode hulp kan worden ingezet.

TAAKSTRAFFEN

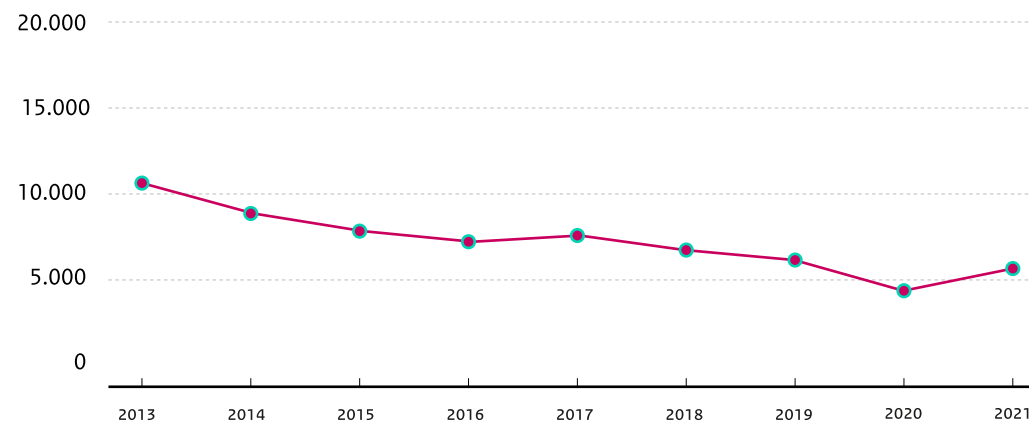
De rechter of de Officier van Justitie kan een jongere als straf een taakstraf geven. Een taakstraf is een werkstraf of een leerstraf of een combinatie daarvan. De RvdK coördineert de taakstraf.

Ontwikkeling instroom • In 2021 is de instroom iets hoger dan in 2020. In 2020 was een sterkere daling te zien doordat zittingen niet doorgingen. Bovendien maakten de coronamaatregelen de uitvoering moeilijker. De stijging van 2021 komt mogelijk door het doorschuiven van achterstanden.

Ook in 2021 was de uitvoering van taakstraffen lastig door de coronacrisis. Veel projectplaatsen waren grote tijd gesloten en er was sprake van grote terughoudendheid bij plekken die wel (weer) open waren. Daarom is net als in 2020 de digitale werkstraf ingezet. Zo konden jongeren starten met een digitaal onderdeel en later de straf afronden met werk. De leerstraffen zijn zo veel mogelijk in digitale vorm doorgegaan.

De instroom van de taakstraffen is sinds 2008 gestaag gedaald. Dat komt onder andere door het dalen van de jeugdcriminaliteit en door het beleid om jongeren vaker buiten het strafrecht te houden, in te zetten op het voorkomen van recidive en op het combineren van jeugdhulp met strafrechtelijke afdoening.

INSTROOM TAAKSTRAFFEN (TOTAAL)

TAAKSTRAFFEN

Taakstraffen via rechtersmodel • De doelgroep voor taakstraffen is door de jaren heen zwaarder geworden. Relatief meer jongeren komen bij de RvdK via het complexere rechtersmodel: in 2021 steeg dit naar 82%.

TAAKSTRAFFEN

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Officiersmodel/transactie	37%	34%	33%	32%	28%	23%	23%	24%	18%
Rechtersmodel	63%	66%	67%	68%	72%	77%	77%	76%	82%

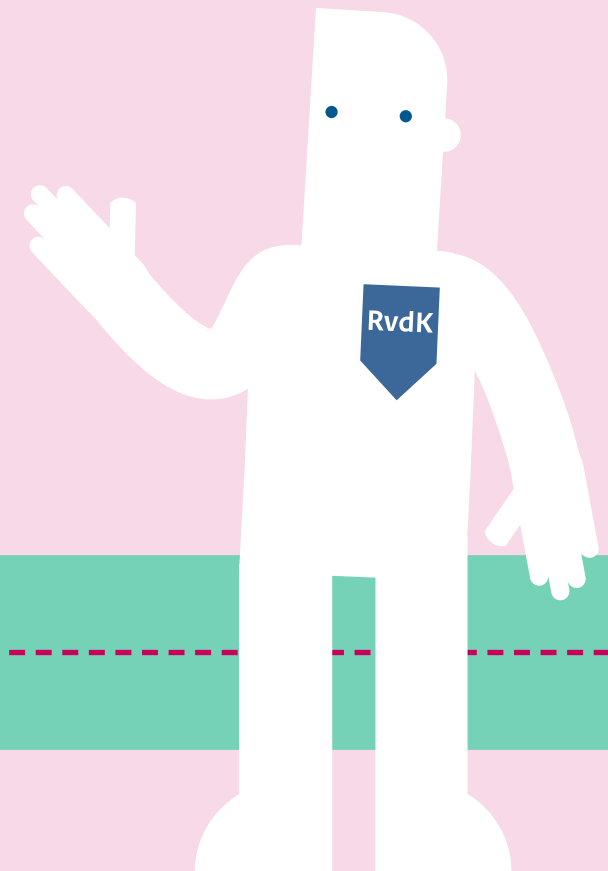
De resultaten uit de doelgroepstudie Oost-Brabant, de eerste indrukken uit de uitgebreidere studie die in 2022 wordt gepubliceerd, en de ervaringen van de Coördinatoren taakstraf laten zien dat het hier gaat om een complexe doelgroep. Jongeren met multi-problematiek, hoge recidive, (vuur)wapen-, drugs- en zware geweldsdelicten en vormen van criminaliteit zoals cybercrime die vragen om een afdoening via de rechter. Dit blijkt ook uit de Monitor Jeugdcriminaliteit.

Soort taakstraf • Er zijn verschillende soorten taakstraffen, namelijk werkstraffen, leerstraffen en een combinatie van werk- en leerstraf. In 2021 was ongeveer 90% van de ingestroomde taakstraffen een werkstraf.

TAAKSTRAFFEN

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Combi Werk-leerstraf	201	175	150	129	114	99	88	84	119
Leerstraf	864	843	846	727	606	579	575	415	471
Werkstraf	9.556	7.720	6.731	6.447	6.761	5.751	5.328	3.734	4.931
Totaal	10.621	8.738	7.727	7.303	7.481	6.429	5.991	4.233	5.521

de Raad voor de Kinderbescherming:
omdat een kind dat ernstige schade
dreigt op te lopen recht heeft
op een onafhankelijk advies

www.kinderbescherming.nl | info@kinderbescherming.nl

 [@RvdK_MinJenV](https://twitter.com/RvdK_MinJenV) | Raad voor de Kinderbescherming

Ontwerp **Things To Make And Do** | Den Haag | april 2022